

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ RDG58 A 0006
ชื่อโครงการ การพัฒนาระบบวิจัยเพื่อสนับสนุนการสร้างความรู้
และนักวิจัยรุ่นใหม่ด้านการจัดการสังคมและนวัตกรรมสังคม
(Social entrepreneurship and social innovation) สำหรับพื้นที่ชายแดน
หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร. ชยาพร วัฒนศิริ
ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี (วันที่ 1 ตุลาคม 2557 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2558)

โครงการ ‘การพัฒนาระบบวิจัยเพื่อสนับสนุนการสร้างความรู้และนักวิจัยรุ่นใหม่ด้านการจัดการสังคมและนวัตกรรมสังคม สำหรับพื้นที่ชายแดน’ ในระยะเวลา 1 ปีแรก ได้มีการจัดตั้ง ‘ศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคมเชิงพื้นที่’ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพื้นที่สำหรับงานวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ และผลิตสร้างองค์ความรู้ด้าน ‘การวิจัยเชิงพื้นที่’ ของจังหวัดเชียงรายซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และผู้บริหารได้ให้ความสำคัญของงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยโดยรวม

ศูนย์ฯ วางแผนพัฒนาโครงการวิจัยทั้งหมด 10 โครงการ โดยมียุทธศาสตร์วิจัยวิจัยเชิงพื้นที่ 4 ด้าน คือ โจทย์วิจัยชายแดน ภัยพิบัติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคนพื้นที่สูง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้และถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนพื้นที่สูง เชียงราย เพื่อตอบสนองการพัฒนาและแก้ปัญหาพื้นที่ ปัจจุบันนี้มีจำนวนโครงการวิจัย 4 โครงการซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ โครงการ ซึ่งมีจุดแข็งที่การสร้างโจทย์วิจัยที่ยึดโยงกับพื้นที่ที่นักวิจัยเข้าไปศึกษา โดยมีชุมชนเป็นเป้าหมายปลายทางของการศึกษา นักวิจัยได้สร้างความร่วมมือกับภาคทั้งภาครัฐและชุมชนศึกษา ถือเป็น การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัย โดยมีนักวิจัยผู้ทำงานในพื้นที่เป็นสื่อกลาง และนักวิจัย 4 โครงการดังกล่าวนี้ได้ไปนำเสนอรายงานความก้าวหน้า 6 เดือนแรก ระหว่างวันที่ 9-10 กรกฎาคม 2558 ในที่ประชุม ‘การประชุมนานาชาติครั้งที่ 4 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการพัฒนา’ ณ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา ซึ่งจะมีผู้ทรงคุณวุฒิโครงการวิจัยเข้าร่วมรับฟังการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของนักวิจัย และคาดว่าโครงการวิจัยนี้จะสามารถสรุปโครงการและส่งรายงานความก้าวหน้าฉบับสมบูรณ์ พร้อมไปกับการจัดประชุมเปิดเวทีสาธารณะเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2559 และในปีนี้จะยังมีจำนวนโครงการวิจัยอีก 5 โครงการซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาโครงการ และคาดว่าจะทำสัญญากับนักวิจัยได้ภายในเดือนพฤศจิกายนนี้ รวมจำนวนโครงการวิจัยทั้งสิ้น 9 โครงการในปีแรก

ดังนั้น ในภาพรวมของโครงการวิจัยปีแรกจำนวน 9 โครงการ ศูนย์ฯ ได้มีโจทย์วิจัยชายแดนศึกษาจำนวน 3 เรื่อง โจทย์วิจัยภัยพิบัติจำนวน 3 เรื่อง โจทย์วิจัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 2 เรื่อง และโจทย์คนพื้นที่สูง จำนวน 1 เรื่อง ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้สามารถแยกเป็นนักวิจัยจากสำนักวิชานวัตกรรมสังคมจำนวน 5 คน สำนักวิชานิติศาสตร์จำนวน

2 คน นักวิชาการจัดการจำนวน 1 คน และนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวน 1 คน และนักวิจัยทั้ง 9 คนนี้เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่โดยมีค่ากลางอายุ 38 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ด้านการวิจัยเชิงพื้นที่

โครงการการวิจัยย่อยมีผลผลิตเบื้องต้นดังนี้ โครงการ ‘ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการตอบสนองต่อปัญหาภัยพิบัติด้านการบรรเทาสาธารณภัยจากแผ่นดินไหว กรณีศึกษาองค์การส่วนตำบลทรายขาวอำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี’ ทำให้มีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นอิสระและความมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลทรายขาว ในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยจากแผ่นดินไหว และจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อม และการบรรเทาความเสียหายด้านการบรรเทาสาธารณภัยจากแผ่นดินไหวในอนาคต

โครงการ ‘การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของเกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกกาแฟในพื้นที่สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงปางตองตามพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี’ ซึ่งให้เห็นถึงปัจจัยความสำเร็จและปัญหาของโครงการฯ พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรพื้นที่สูง

โครงการ ‘ผลกระทบของการจัดการชายแดนต่อวิถีชีวิตชุมชน กรณีศึกษาสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4’ จะมีประโยชน์กับคนในพื้นที่ เพราะนักวิจัยสามารถกระตุ้นให้ภาคประชาสังคมเล็งเห็นผลกระทบจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐ และร่วมกันแสวงหาแนวทางร่วมกันภายในชุมชนเพื่อลดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน

โครงการ ‘นโยบายการพัฒนาของรัฐกับผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ชายแดน: กรณีศึกษาผลของการเปิดสะพานแห่งที่ 4 ต่อธุรกิจเกสต์เฮาส์ที่เชียงของ’ พบว่า มีเกสต์เฮาส์จำนวนหนึ่งได้รับผลกระทบเชิงลบจากจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเนื่องจากการเปิดสะพานทำให้นักท่องเที่ยวข้ามไปพักที่ สปป.ลาว ได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องค้างคืนที่เชียงของก่อน แต่มีบางเกสต์เฮาส์สามารถปรับตัวได้โดยใช้เครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยว ประกอบกับการประสานงานกับกลุ่มการขนส่งในพื้นที่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักในเชียงของมากขึ้น อีกทั้งผลการวิจัยเบื้องต้นอาจนำไปสู่การออกแบบนโยบายเพื่อการปรับตัวของธุรกิจท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำหลักสูตรปริญญาโทนานาชาติ โดยได้มีการทำบันทึกข้อตกลง (MoU) ระหว่างมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยสำนักวิชาวิศวกรรมสังคมกับ Hiroshima University โดย Graduate School for International Development and Cooperation ซึ่งคาดว่าจะสามารถเปิดรับนักศึกษาได้ประมาณปี พ.ศ. 2560

Abstract

Project ID RDG58 A 0006

Project title Social entrepreneurship and social innovation

Project Head Assoc.Prof. Dr.Chayaporn Wattanasiri

Duration 1 Year (1 October 2014-30 September 2015)

The research project is entitled 'Social entrepreneurship and social innovation'. Within 1 year, the research project brought about the establishment of the 'Area-based Social Innovation Research Center' (Ab-SIRC), which aims to develop the social science research field of the University. The university executives gave importance to the research and knowledge in such field and also hoped to improve the university's research management system.

Within the 1st year, the center planned to develop 10 research projects, which focus on 4 thematic area-based researches: border area research, disaster management research, environment and natural resources research and highlander research. This research cluster aims to create area-based knowledge and transfer such knowledge in order to strengthen Chiang Rai Province's local areas. There are now 4 research projects. The researchers cooperated with the local communities and the local governmental sector, thus helping to create networks linking between the local communities, the local government and the University. The researchers also presented their 6 month progress reports at the conference entitled 'The 4th International Conference on International Relations and Development' at Mahidol University on July 9-10, 2015. There was also a committee member listening to the research presentation. These 4 research projects could be accomplished and also presented the final reports to the public approximately by the end of February 2016. Besides these 4 current research projects, there will be another 5 prospective research projects, which are now under the Center's consideration and approval. These 5 prospective research projects' contracts will be ready to be signed in this November. There would be totally 9 research projects.

In overall, the center grants 9 research projects. There are 3 projects on border areas research, 3 projects on disaster management research, 2 projects on environmental and natural resources research, and 1 project on highlander research. These 9 researchers coming from different school in Mae Fah Luang University. There are 5 researchers from School of Social Innovation, 2 researchers from School of Law, 1 researcher from School of Health Science and 1 researcher from School of Management. Moreover, the median age of the researcher is 38, which is considered a new generation of researchers in area-based research project.

Concerning the research projects' preliminary outputs, the project 'Livelihood and Livelihood Adaptation Of the People at the Border: Case Study Of the Border People at the 4th Friendship Bridge (Chiang Khong-Huay Xai)' helps to raise the people awareness of state-led project development and its impact on local people lives. It also encourages the people to find community-based solution.

The project 'An Efficiency of Local Administrative Organization in the Borderland Province toward A Disaster Mitigation: A Case Study of the Independence of Local Authorities of Saikao Sub-district Administrative Organization, Paan District, Chiang Rai Province In A Mitigation Of Earthquake Disaster' generates preliminary information and its autonomy including capacity of the organization in terms of disaster prevention from earthquake. It also furthers to produce the operational plan for earthquake prevention and mitigation in the future.

The project 'The Effect of Thai State Border Policy To Small Businesses: A Case Study Of Open 4th Thai-Laos Friendship Bridge Effect To Guesthouse' finds out that there are some guesthouses that have negative consequences due to the opening of the friendship bridge, causing decreasing number of tourists. The friendship bridge facilitates them to cross over to Laos; they do not need to stay overnight at Chiang Khong just like before. However, there are other guesthouses that can adapt themselves by using tourism business networks and also coordinating with transportation business group in the local areas. This research outputs could bring about policy suggestion for local business adaptation.

The Project 'Economic And Livelihood Changing of Small Scale Coffee Planting Farmers in Royal Initiative Project Pang Khon Highland Area Development Center, Chiang Rai Province' helps to point out successful and failure factors of the project and comes up with policy recommendation plan applicable to related highland agricultural development agencies.

Furthermore, under this research project, there is now the plan to offer the new international doubled-degree master program. The Memorandum of Understanding (MoU) was already signed between Mae Fah Luang University's School of Social Innovation and Hiroshima University's Graduate School for International Development and Cooperation, and the curriculum program is now under development process. This master degree program would be launched approximately in 2017.

Key words: research development, Social entrepreneurship, social innovation, area-based collaborative research